

1921 Rd. - Riksd.sv. - Prop.N:o 42.

R i k s d a g e n s s v a r å Regeringens proposition med förslag till särskilda lagar rörande landskapet Åland, för såvitt angår förslaget till lag, innehållande särskilda stadganden rörande Ålands befolkning.

Till Riksdagen har överlämnats Regeringens proposition med förslag till särskilda lagar rörande landskapet Åland, och har Riksdagen i ärendet fått emottaga Grundlagsutskottets betänkande N:o 8.

Lagförslaget, vars rubrik är "Lag innehållande särskilda stadganden rörande Ålands befolkning", avser införande av särskilda tillägg och ändringar i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920. Ifrågavarande ändringar och tillägg grunda sig på Folkens förbunds råds beslut av den 27 juni 1921, innefattande stadganden rörande Åland, avsedda att förverkligas genom finsk lagstiftning, vilket godtagits av Finlands och Sveriges representanter.

Vid en jämförelse mellan det i Regeringens proposition ingående lagförslaget och Folkens förbunds råds beslut har Riksdagen funnit, att propositionen till alla delar är sakligt överensstämmande med de i förbundsrådets beslut ingående bestämmelserna.

Riksdagen erkänner, att Folkens förbundsråd med omsorg berett förslaget och uppenbarligen letts av god vilja att få till stånd en opartisk och rättvis lösning av denna fråga. De i förbundsrådets beslut ingående bestämmelserna lämna dock enligt Riksdagens uppfattning rum för allvarlig kritik. Bristande förtrogenhet med i Finland rådande åskådningssätt, delvis även med de verkliga förhållandena, har säkerligen i främsta rummet varit anledning till, att ifrågavarande bestämmelser i vissa delar blivit otillfredsställande.

Sålunda skapas enligt dessa bestämmelser för avgörandet av tvister mellan riket och landskapet Åland en främmande instans, vilken vid handläggning av tvistefrågorna icke kan antagas bliva bunden enbart av rättsnormer. Några bestämmelser i lagförslaget hade dessutom icke, för att skänka befolkningen på Åland tillfredsställande garantier, behövt såsom skett åsidosätta viktiga allmänna grundsatser i rikets lagstiftning. Såsom exempel må i främsta rummet nämnas de bestämmelser, vilka gälla finska språkets användning såsom undervisningsspråk uti de av stat och kommun understödda skolor, särskilt folkskolorna på Åland. Dessa bestämmelser avvika från den i landet allmänt rådande och i det allmänna medvetandet rotfästa uppfattningen, att jämväl en liten minoritet bör äga rätt att erhålla undervis-

ningens första grunder på sitt eget språk; genom dessa bestämmelser hava hinder även uppställts för tillämpningen av landets allmänna läropliktslag på Åland. Betänkligt är även stadgandet om lösningsrätt till åländsk fastighet såväl ur den synpunkten, att detsamma måhända medför skada för invånarna själva på Åland, som ock ur den synpunkten, att det är ovisst, huruvida stadgandet kommer att motsvara sitt ändamål.

Riksdagen har icke funnit möjligt vidtaga ändringar i föreliggande lagförslags bestämmelser, vilka redan äro å Finlands vägnar godkända inför Folkens förbunds råd, och vilkas ändrande uppenbarligen kunde medfört, att hela ärendet fortfarande förblivit öppet. Emedan Finland ernått det huvudsakliga syftemål, att suveräniteten över Ålandsöarna tillerkänts Finland, och då Finland gärna, för såvitt det beror på statsmakten, tillförsäkrar och garanterar Ålandsöarnas befolkning bibehållandet av dess språk, dess kultur och lokala sedvänjor, något som Riksdagen redan ådagalagt, då Riksdagen antog lagen om självstyrelse för Åland, har Riksdagen förty godkänt Regeringens proposition. De obetydliga ändringar, som Riksdagen företagit, avse endast åstadkommandet av en större likformighet i uttryckssättet eller en närmare anslutning till ordalydelsen av Folkens förbunds råds beslut (såsom då uttrycket dans les établissements scolaires de l'Etat i 2 § återgivits med orden i statens undervisningsanstalter).

Beträffande lösningsrättens utövande och företrädesrätt till lösning, varom säges i 5 § av denna lag, har Riksdagen antagit en särskild lag.

Riksdagen har behandlat förevarande lagförslag i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver samt antagit en sålydande lag:

L A G

innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen föreskriver, stadgas härmedelst, såsom tillägg till och ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, som följer:

1 §.

Landshövdingen i landskapet Åland utnämnes av republikens president efter överenskommelse med ordföranden för landstinget. I händelse samförstånd icke ernås, utser presidenten till landshövding en av fem personer, vilka förordats av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt statens säkerhet tillvaratagas.

2 §.

Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervisningsspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i finska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

3 §.

Finsk medborgare, som inflyttat till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter det han under fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här säges må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

4 §.

Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda halva inkomsten av grundskatten utöver de inkomster, om vilka stadgas i 21 § av lagen om självstyrelse för Åland.

5 §.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet Åland har laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, fastställas av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare bestämmelser om lösningens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

6 §.

I händelse av Ålands landsting anföras klagomål eller anmärkningar i anledning av tillämpningen av stadgandena i denna lag, överlämnar republikens regering desamma, med biläggande av egna anmärkningar, till Folkens förbunds råd, på det att förbundsrådet må kunna övervaka tillämpningen av sagda stadganden och, om saken till sin natur är av rättslig beskaffenhet, införskaffa utlåtande av permanenta internationella domstolen.

7 §.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelse från densamma göras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Helsingfors, den 9 december 1921.
